

Список використаних джерел:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV ; станом на 05.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Corruption perceptions index (CPI) 2023. Transparency international. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>

***Abstract:** The problems of corruption in state control bodies are investigated, and ways to combat the phenomenon of dishonesty are analyzed. Corruption risks, practices and the main factors contributing to their spread are researched. Current problems and challenges in the financial accounting control system are highlighted. The essence of the impact of technology in preventing corruption in the areas of control over financial accounting of enterprises is revealed. Strategies for improving the control and transparency system are suggested by defining the role of governmental and non-governmental institutions in the monitoring process.*

***Keywords:** financial accounting, corrupt practices, corruption risks, control system, corruption prevention, technology.*

Науковий керівник:

Лугова О. І.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 633/635:338.512-047.64

РОЛЬ КОНТРОЛЮ В УПРАВЛІННІ ВИТРАТАМИ В РОСЛИННИЦТВІ

Іванов Сергій Вадимович,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** у дослідженні розглянуто значення та роль контролю витратами виробництва у галузі рослинництва. Наведено тлумачення витрат як складової частини бізнес-процесів, та конкретизовано їх склад у виробництві рослинницької продукції. Визначено окремі ключові аспекти контролю витрат у рослинництві. Представлено методи контролю витрат забезпечення екологічних вимогах щодо якості та безпеки сільськогосподарської продукції, як провідного фактору зростання конкурентоспроможності продукції аграрного сектору України.*

***Ключові слова:** контроль, витрати, управління, сільське господарство, продукція рослинництва, екологічне виробництво.*

Актуальність розбудови дієвого управління діяльності підприємства полягає у вчасному виявленні проблем та вжитті необхідних заходів для їх вирішення, що дозволяє менеджменту ефективно реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, уникати кризових ситуацій та забезпечувати стабільний розвиток бізнесу.

Дієвими ключовими складовими управління, в тому числі й витратами є систематичний моніторинг та аналіз фінансових показників, виробничих процесів, якості продукції та інших ключових аспектів діяльності підприємства; швидке виявлення проблем та визначення їх причин для подальшого аналізу та вирішення; розробка конкретних планів дій для виправлення виявлених проблем та уникнення їх повторення у майбутньому; впровадження змін та контроль за їх реалізацією; оцінка результатів та внесення необхідних змін у стратегію діяльності підприємства.

Розглянемо більш детально сутність і значення витрат та їх контролю у діяльності підприємства.

Витрати є необхідною складовою частиною будь-якої бізнес-операції. За класифікаційними ознаками витрати бувають виробничими, маркетинговими, адміністративними, фінансовими тощо. Для потреб виробництва витрати включають в себе кошти на зарплату працівників, матеріали, обладнання, оренду, комунальні послуги та інші витрати, пов'язані з виробництвом або наданням послуг.

Щодо витрат у рослинництві, то це група вибулих активів або зобов'язань, які включають в себе різноманітні види коштів [1], пов'язаних з вирощуванням рослин, зокрема витрати на насіння, добрива, захист від шкідників та хвороб, системи поливу, оренду або покупку землі, оплату праці сільськогосподарських працівників, паливо для техніки, обслуговування обладнання та інші витрати, пов'язані з вирощуванням рослин.

Звернемо увагу на той факт, що витрати формують собівартість сільськогосподарської продукції, яку тлумачать як «вартість виробництва одиниці товару або послуги та включає в себе як прямі, так і опосередковані витрати, а також витрати на операційну діяльність [5].

Політика суб'єктів господарювання щодо розподілу витрат визначає стратегію та підходи між різними функціональними областями або продуктами (послугами), вона впливає на фінансову стійкість, ефективність та конкурентоспроможність підприємства. Безумовно, ефективне управління цими витратами допомагає сільськогосподарським підприємствам збільшувати врожайність, оптимізувати запаси, зменшувати фінансовий тиск з боку кредиторів та підвищувати власну стійкість і прибутковість.

Досягти поставлених завдань можна за рахунок дієвого контролю. Загалом контроль у виробничій сфері – це процес визначення, спостереження і оцінки виробничої діяльності та її результатів з метою забезпечення ефективності, якості продукції та виконання поставлених цілей.

Контроль в управлінні витратами включає в себе систематичний моніторинг, аналіз та оцінку витрат, що здійснюються в рамках діяльності бізнес-структури. Сучасні дослідження досить активно спрямовані на пошук інноваційних технологій управління витратами, зокрема застосуванні блокчейн технології [6]. Контроль дозволяє вчасно виявляти витрати, які можуть бути оптимізовані або зменшені, а також виявляти можливі джерела витрат та шляхи їх зменшення. Деякі ключові аспекти контролю витрат у рослинництві включають:

1) моніторинг, який містить в собі систематичне спостереження та аналіз витрат на різні аспекти вирощування рослин, допомагає виявляти можливості для зниження витрат та підвищення ефективності [4];

2) бюджетування полягає у розробці бюджету витрат, що допомагає планувати та контролювати витрати на рослинництво, уникати перевитрат та забезпечувати фінансову стабільність [3];

3) використання сучасних технологій у сільському господарстві, що сприяє оптимізації витрат на ресурси, підвищенню продуктивності та зменшенню впливу на навколишнє середовище.

4) постійний аналіз ефективності витрат дозволяє виявляти недоліки та можливості для оптимізації процесів вирощування рослин;

Окремо зупинимося на організації контролю витрат екологічного стану в рослинництві. В умовах приєднання України до європейського співтовариства і впровадженні екологічних вимогах до якості та безпеки сільськогосподарської продукції є суттєвим фактором забезпечення конкурентоспроможного аграрного сектору країни.

Для забезпечення екологічності у рослинницькій галузі та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь важливо використовувати методи, які мінімізують негативний вплив на навколишнє середовище, зокрема [2]:

- використання органічних добрив та методів біологічного захисту рослин для зменшення використання хімічних пестицидів;

- моніторинг якості ґрунту та води, лабораторні дослідження та аналізи для виявлення забруднень та забезпечення оптимальних умов для росту рослин;

- впровадження системи обробки відходів та використання вторинних ресурсів для зменшення викидів та забруднення довкілля;

- використання сучасних технологій та моніторингових систем для контролю якості повітря, ґрунту та води на сільськогосподарських угіддях, тобто впровадження технологій водоощадного зрошення та систем крапельного зрошення для ефективного використання води та запобігання забрудненню ґрунту;

- впровадження систем відновлювальної енергії, таких як сонячні панелі або вітрові турбіни, для зменшення викидів парникових газів та споживання енергії;

- впровадження програм збереження біорізноманіття та охорони довкілля, такі як відновлення природних екосистем та збереження водних ресурсів

Окреслені заходи потребують значних коштів, а організація контролю витрат на екологічне виробництво є важливим аспектом у забезпеченні та дотриманні екологічних стандартів. Для ефективного контролю витрат на екологічне виробництво продукції рослинництва українським товаровиробникам варто впроваджувати наступні підходи:

- 1) розроблення окремого бюджету на екологічне виробництво, включаючи витрати на органічні добрива, біологічні засоби захисту рослин, водоощадні технології та інші екологічно орієнтовані заходи;
- 2) моніторинг витрат для виявлення можливостей зменшення витрат та оптимізації процесів;
- 3) використання сучасних технологій та інновацій для зменшення витрат на енергію, воду та інші ресурси, а також для підвищення продуктивності та зменшення викидів;
- 4) оцінка витрат на екологічне виробництво з урахуванням їх впливу на довкілля та природні ресурси, що дозволяє здійснювати більш обґрунтовані рішення;
- 5) залучення фахівців з екології: співпраця з експертами з екології та сталого розвитку для розроблення стратегій контролю витрат на екологічне виробництво та впровадження кращих практик.

Окреслені підходи допоможуть підтримувати ефективний контроль витрат на екологічне виробництво та сприятимуть збереженню навколишнього середовища.

Загалом, контроль витрат на рослинництві допомагає підприємствам зберігати конкурентоспроможність, забезпечувати стійкий розвиток та досягати поставлених цілей.

Список використаних джерел:

1. Витрати: Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 від 31.12.1999 р. №318. Станом на 03.11.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>. URL: <https://eprints.kname.edu.ua/53524/1/%D0%86%D0%B2%D0%BE-%D0%B0%D0%B7%D1%82%D1%83%D1%84-%D0%B5%D0%B1%D0%B4%D1%80%D1%81%D0%B3-%D0%BC%D0%BF2018-109-111.pdf>
2. Дубова О.П. Особливості обліку витрат на виробництво продукції рослинництва.
3. Костякова А.А. Цільовий підхід до класифікації витрат в галузі рослинництва: планування, управління та контроль. Приазовський економічний вісник. 2021. Вип. 4. С. 87-93.
4. Олійник О.В., Шевченко В.М. Інноваційні підходи до управління операційними витратами в рослинництві. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2018. №4. С. 101-112.
5. Пархоменко Л.А. Роль і значення контролю в управлінні витратами. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти». м. Запоріжжя, 25 липня 2020 р. Ч.2. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 133-136.
6. Сметан Д.С. Управління витратами реалізації продукції рослинництва в сільськогосподарських підприємствах України при застосуванні блокчейн технології. Соціально-гуманітарний вісник. 2023. Вип. 44. С. 36-39.

Abstract: *the study examines the importance and role of production cost control in the field of crop production. The interpretation of costs as a component of business processes is presented, and their composition in the production of plant products is specified. Certain key aspects of cost control in crop production have been identified. The methods of cost control of ensuring environmental requirements for the quality and safety of agricultural products are presented, as a leading factor in increasing the competitiveness of products in the agricultural sector of Ukraine.*

Key words: *control, costs, management, agriculture, crop production, ecological production.*

Науковий керівник:
Дубініна М.В.,
д-р екон. наук, проф., завідувач
кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 657.37

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ БАЛАНСУ (ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) У ПЕРІОД ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Карпук Ірина Миколаївна
здобувач вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** Зосереджено увагу на вивченні ролі балансу як ключової форми фінансової звітності під час воєнного стану в Україні. Систематизовано підходи до розуміння значення бухгалтерського балансу та визначено основні принципи його формування: безперервність, повне висвітлення, автономність, послідовність, нарахування, пріоритет сутності перед формою та використання єдиного грошового вимірника. Проведено аналіз основних аспектів складання балансу в умовах воєнного стану.*

***Ключові слова:** баланс, фінансова звітність, принципи обліку.*

Бухгалтерський баланс (форма №1) – це звіт про фінансовий стан підприємства, який висвітлює на певну дату його активи, власний капітал і зобов'язання [1]. Баланс, як ключовий звітний документ підприємства, має велике практичне значення. Він дозволяє суб'єктам господарської діяльності розкрити фінансове становище своєї компанії перед всіма зацікавленими сторонами, включаючи внутрішніх та зовнішніх користувачів, таких як керівництво, інвестори, кредитори, податкові органи, органи статистики, фінансово-кредитні установи та інші.

Основною метою бухгалтерського балансу як форми фінансової звітності є надання власнику підприємства можливості оцінити свій власний капітал та контроль над ним на основі представлених у балансі даних. Також, через баланс можна отримати інформацію про розмір матеріальних цінностей, обсяг запасів, стан розрахунків, розмір інвестицій, надаючи достовірний та повний зразок фінансового стану підприємства.

Баланс (Фінансовий звіт) повинен бути складений і наданий користувачам звітності до 25 числа наступного місяця після закінчення звітного кварталу. Останній строк подання щорічного Балансу разом із фінансовою звітністю - до 28 лютого наступного року після звітного періоду [1].

Під час складання балансу підприємствам слід проаналізувати вплив війни на стійкість їх діяльності та, де можливо, провести аналіз чутливості для